

- Rajlich, P. - Peucat, J. J. - Kantor, J. - Rychtář, J. (1992): Variscan Shearing in the Moldanubian of the Bohemian Massif: deformation, gravity, K-Ar and Rb-Sr data for the Choustník Prevariscan orthogneiss. – *Jb. Geol. B.-A.*, 135, 579–595.
- Vrána, S. - Kröner, A. (1995): Pb-Pb zircon ages for tourmaline alkali-feldspar orthogneiss from Hluboká nad Vltavou in southern Bohemia. – *J. Czech Geol. Soc.*, 40, 127–130. Praha.

¹ Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Albertov 6, 128 43 Praha 2

² Scottish Universities Research and Reactor Centre, East Kilbride

³ Český geologický ústav, Klárov 3/131, 118 21 Praha 1

⁴ Ústav struktury a mechaniky hornin Akademie věd ČR, V Holešovičkách 41, 182 09 Praha 8

⁵ Geologický ústav Akademie věd ČR, Rozvojová 135, 165 02 Praha 6

ZÁBŘEŽSKÉ KRISTALINIKUM NA LISTU MOHELNICE

ZÁBŘEH CRYSTALLINE COMPLEX ON THE MOHELNICE MAP SHEET

(14-43 Mohelnice, 14-41 Šumperk, část)

Bohdan Koverdinský¹ - Mojmir Opletal²

Zábřeh Group, Metasediments, Metavolcanites, Granitoids

List Mohelnice zaujímá území ve střední části Zábřežské vrchoviny. Na geologicky velmi pestrém území vystupuje několik jednotek krystalinika, flyšový vývoj kulmu, křída a neogén. Redaktorem listu, byl B. Koverdinský, který zároveň mapoval hlavní část zábřežské skupiny; část krystalinika v sz. části listu mapoval M. Opletal. Devonské, kulmské a permské sedimenty mapovali převážně J. Otava a L. Maštera, krystalinikum vranovsko-svinovské a v okolí Moravské Třebové P. Hanžl. Jejich příspěvky jsou ve Zprávách o geologických výzkumech na Moravě a ve Slezsku v roce 1995. Křídové sedimenty mapoval M. Rejchrt, kvartér P. Havlíček a výsledky jsou uveřejněny samostatně v tomto čísle.

Metamorfované horniny jsou zastoupeny j. částí zábřežské skupiny (Urban, 1934), pestrým vranovsko-svinovským krystalinikem, metagranity s fylonity tzv. rohelské klenby v. Leštiny, které jsou lemovány devonskými fylity a bradelskými kvarcity s. Dubicka. Flyšová facie je vyvinuta v mírovském a bouzovském synklinoriu. Křídové sedimenty mají hranice většinou transgresivní, zčásti tektonické. Zajímavý tektonický příkop křídových sedimentů zakleslých v krystaliniku, vsv. směru, délky 1 km a šířky 400 m, vymapoval z. od Hoštejna M. Opletal.

Sekvence zábřežské skupiny jsou zastoupeny převážně slaběji metamorfovanými metasedimenty, charakteristickými pro jižní část. V severozápadním rohu listu, v blízkosti hranice s křídou, se vyskytují staurolitické svory popsané např. Opletalem et al. (1980). Tento pruh běží sz.-jv. směrem od Albrechtic přes Strážnou (list Šumperk) na Cukrovou boudu, kde pokračuje na okraj listu Mohelnice. V údolí Hraničního potoka a několika přítoků, mezi Herborticemi a Taticnicemi, vystupují v tektonickém nadloží staurolitických svorů reliktové biotitické fylity, místy s akcesorickým staurolitem. Staurolitické svory velmi pravděpodobně indikují imbrikační zónu v blízkosti násunové plochy na styku mezi výše a níže metamorfovanou částí zábřežské skupiny. Mezi staurolitické svory a podložní biotitické ruly, místy s granátem se vkládá část metavulkanitů komplexu Nemilky (Koverdinský 1972). Metavulkanity jsou převážně dacitového chemismu a ve vyšší části přecházejí přes střídání metatufů s metasedimenty do nadložních hornin fylitového vzhledu, ale s akcesorickým staurolitem, místy makroskopicky viditelným. Jedná se o flyšoidní střídání metadrob až metaprachovců s metapelity a ojedinělými vložkami metakonglomerátů (Jaroš - Losert - Mísař 1959) hoštejnského souvrství. Toto souvrství vystupuje v údolí Moravské Sázavy mezi Hoštejnem, j. okolím Hněvkova a pokračuje na Zvoli. Je velmi pravděpodobné, že celá výše popsaná slaběji metamorfovaná horninová sekvence, včetně metakonglomerátů a kyselých metavulkanitů, je ekvivalentní novoměstské skupině, jak ji popsali Domečka - Opletal (1976, 1977). Ve vulkanickém komplexu Nemilky a jeho okolí je vrásová stavba charakteristická vývojem starších, často ležatých v.-z. isoklinálních vrás. Na jihu, mezi Popelákem u Hoštejna a Zvolí, je mezi hoštejnské a maletínské souvrství z podloží vysunutý pruh bazických metavulkanitů a metatufů, metamorfovaných ve facii epidotických amfibolitů. Kyselé metavulkanity se zde vyskytují podřízeně a převážně mají charakter porfyroidů. Tyto bazické metavulkanity pokračují podle aeromagnetického obrazu do podloží kříd z. směrem na Lanškroun. Naproti tomu se v. směrem noří pruh metavulkanitů, v z. okolí Lukavice, do podloží sedimentů mírovského synklinoria. Součástí jižní části metabazitového pruhu, v okolí Hynčiny, je pestřejší sled

acidních a báziických metavulkanitů doprovázený žilami gabroidních hornin (velmi makroskopicky podobných gabru Špičáku) a zčásti usměrněných granitoidů jak kyselého, tak intermediálního („tonalitového“) chemismu. Metasedimenty jsou zde přeměněny na perlové ruly.

V jižní části zábřežské skupiny, v jádru obloukové struktury v okolí Maletína, popsali Koverdinský - Konzalová (1986) tzv. maletínské souvrství. Převládají zde metaprachovce, lokálně přecházející do metadrob. Ojedinelé jsou zde projevy karbonátové sedimentace v podobě vložek krystalických vápenců o mocnostech X m. Výrazně tektonizovaná zóna prostupuje maletínské souvrství j. od Křížanova a Krchleb. Součástí této zóny jsou tělesa intrusivních bazik a serpentinitů. Maletínské souvrství, včetně projevů bazického vulkanismu, se vyskytuje také v širším okolí Moravské Třebové, mezi Starým Městem a Městečkem Trnávku, nebo v okolí Vranové Lhoty. Zde, v předpokládaném nadloží vacetinského nasunutí, jsou přítomná též drobná tělíska metagranitoidů, spolu s fylitizovanými amfibolity. Koverdinský - Konzalová (1986) interpretují maletínské souvrství jako paleozoické, zatímco pro horniny severní, více metamorfované části zábřežské skupiny připouštějí proterozoické stáří, které akceptuje většina geologů.

V podloží (tektonickém?) vápenců u Vitošova jsou devonské fylity a blastomylonity s metagranitoidy, které jsou nejjihnější částí „rohelské klenby“. Na v. okraji této struktury, s. od Dubicka, se střídají devonské fylity s bradelskými kvarcicity. Fylity s metagranity, dříve popisované jako „chloritické ruly“ jsou součástí několika dalších „kleneb“ Jeseníků, kde vznikají mylonitizací a fylonitizací převážně granitoidních hornin (Fišera - Souček - Novotný 1986). Podle Chába et al. (1984 aj.) jsou součástí fundamentu příkrovu Vysoké hole, který má svrchní část tvořenou obalovou vrbenskou skupinou.

Literatura

- Domečka, K. - Opletal, M. (1976): Stratigrafie, stavba a metamorfóza novoměstské skupiny. – Sbor. geol. Věd, Geol., 28, 157–187. Praha.
- Domečka, K. - Opletal, M. (1977): Přehled geologie krystalinika západního křídla orlicko-kladské klenby. – Výzk. Práce Ústř. Úst. geol., 16ú, 7–16. Praha.
- Fišera, M. - Souček, J. - Novotný, P. (1986): Blastomylonity skupiny příkrovů Orlíku, Hrubý Jeseník. – Věst. Ústř. Úst. geol., 61, 6, 321–331. Praha.
- Cháb, J. - Fišera, M. - Fediuková, E. - Novotný, P. - Opletal, M. - Skácelová, D. (1984): Problémy tektonického a metamorfického vývoje východní části Hrubého Jeseníku. – Sbor. geol. Věd, Geol., 39, 27–72. Praha.
- Jaroš, J. - Losert, J. - Mísař, Z. (1959): Die Magnetiten-Gerölle von den Konglomeraten bei Hoštejn (Zábřeh Seric). – Acta Univ. Carol., Geol., 3, 253–271. Praha.
- Koverdinský, B. (1972): Jesenícké magasyklinorium a jeho postavení v jv. křídle středoevropských variscid. – Zprávy Vlastivěd. Úst. v Olomouci, 155, 3–16. Olomouc.
- Koverdinský, B. - Konzalová, M. (1976): Problematika stratigrafického zařazení zábřežské skupiny. – Věst. Ústř. Úst. geol., 61, 3, 159–167. Praha.
- Opletal, M. et al. (1980): Geologie Orlických hor. – Ústř. úst. geol. Praha.
- Urban, K. (1934): Předběžná zpráva o geologických poměrech území mezi Zábřehem a Šilperkem na severní Moravě. – Čas. Vlasten. Spol. mus. v Olomouci, 47, 3–4, 85–89. Olomouc.

¹Český geologický ústav, pracoviště Jeseník, Erbenova 348, 790 00 Jeseník

²Český geologický ústav, Klárov 3/131, 118 21 Praha 1